

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола А. ФАНАСЬЄВ

ТРУДОВЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 Право
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма Правове регулювання економіки

Вид дисципліни базова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Завідувач кафедри правового регулювання економіки

Валерій СЕРГІЄНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового регулювання економіки
Протокол № 1 від 19.08.2020 р.

Розробники:

Сергієнко В. В., к.ю.н., проф., завідувач кафедри правового
регулювання економіки

Силенко Н. М., к.ю.н., доц. кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни:

У сучасних умовах радикальних реформ ринкового напрямку зростає роль трудового законодавства, що регулює трудові відносини у всіх сферах економіки. Знання норм трудового законодавства має велике значення для фахівців економістів, оскільки їх діяльність регламентується в значній мірі нормами трудового права.

Трудове право України є однією з провідних галузей у системі права, яка нарівні з іншими галузями потребує реформування внаслідок змін соціально-економічних відносин, що відбуваються в Україні. У сучасний період відносини в сфері праці регулюються великою кількістю нормативно-правових актів. На жаль не всі ці акти адекватно пристосовані до умов ринкової економіки. Тому останнім часом відмічається зростання порушень трудових прав громадян. Збільшилося число незаконних звільнень працівників, має місце заборгованість з заробітної плати, надання працюючим вимушених неоплачуваних відпусток. Деякі комерційні структури при прийнятті на роботу замість трудових договорів використовують цивільно-правові договори, які регламентуються цивільним кодексом України, що позбавляє працівників гарантій, передбачених законодавством про працю. Недосконалість чинного трудового законодавства ускладнює процес застосування правових норм, що регулюють трудові відносини та призводить до виникнення значного числа трудових спорів. Тому детальне вивчення трудового права для студентів-економістів має не тільки важливе теоретичне значення, а й практичний сенс для майбутніх фахівців.

Завданнями навчальної дисципліни «Трудове право» є: розширення кола теоретичних знань студентів у сфері правового регулювання трудових відносин; самостійне застосування студентами положень законодавства в галузі забезпечення захисту трудових прав суб'єктів трудових правовідносин; аналіз існуючої судової практики у сфері праці щодо розв'язання спорів між учасниками трудових правовідносин; аналіз змісту нових правових актів; виявлення недоліків у законодавстві, що регулює відносини у сфері праці.

Дисципліна «Трудове право» є базовою навчальною дисципліною, що вивчається студентами в рамках спеціальності "Право". Вона забезпечує особистий і професійний розвиток студента та спрямована на формування комплексу знань стосовно понятійного апарату трудового права; виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин; щодо розуміння засад дисциплінарної та матеріальної відповідальності та шляхів захисту трудових прав в національному та міжнародному вимірі.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі трудового права і формування навиків при використанні існуючих правових норм у професійній діяльності для самостійного вирішення завдань у сфері регулювання трудових правовідносин, пов'язаних із їх виникненням, зміною та припиненням.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для розширення кола теоретичних знань студентів у сфері правового регулювання трудових відносин; самостійного застосування студентами положень законодавства в галузі забезпечення захисту трудових прав суб'єктів трудових правовідносин; аналізу існуючої судової практики у сфері праці щодо розв'язання спорів між учасниками трудових

правовідносин; аналізу змісту нових правових актів; виявлення недоліків у законодавстві, що регулює відносини у сфері праці.

Предметом навчальної дисципліни - є сукупність суспільних відносин, які складаються в сфері застосування найманої праці й колективні трудові відносини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- понятійний апарат трудового права, його систему й сутність, основні інститути та субінститути;

- поняття предмету, методів та системи трудового права;

- особливості локального регулювання соціально-трудова відносин;

- поняття «суб'єкт трудового права», його складові елементи, види та зміст правового статусу суб'єктів трудового права;

- порядок та особливості укладення колективного договору, його сторони та зміст;

- основні принципи державної політики зайнятості населення;

- особливості укладення трудового договору, його сторони та їх правовий статус;

- порядок здійснення переведення, переміщення та зміни істотних умов праці працівника;

- підстави припинення трудового договору;

- поняття «робочий час» та «час відпочинку»;

- особливості правового регулювання оплати праці;

- порядок та умови притягнення до дисциплінарної відповідальності;

- підстави застосування матеріальної відповідальності.

вміти:

- працювати з національними та міжнародними нормативними актами України у сфері праці;

- застосувати набуті знання під час вирішення практичних питань;

- знаходити недоліки та порушення міжнародного законодавства та законодавства України в галузі правового регулювання відносин у сфері праці;

- аналізувати існуючу судову практику в галузі розв'язання спорів між учасниками трудових правовідносин;

- використовувати наукові праці вчених в галузі трудового права з метою поглиблення набутих знань.

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Основи римського права	Господарське право
Конституційне право	Кримінальне право
Адміністративне право	
Теорія держави та права	
Цивільне право	
Земельне право	

1. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Аналізувати поняття, систему, предмет та методи правового регулювання суспільних відносин, що становлять предмет трудового права.	Здатність визначати поняття та особливості суспільних відносин, що підпадають під регулювання трудового права. Застосовувати методи трудового права.
Аналізувати основні джерела трудового права.	Здатність застосовувати джерела трудового права під час вирішення певних питань, які виникають у трудових правовідносинах
Визначати правовий статус суб'єктів трудового права. Визначати поняття індивідуальні трудові правовідносини та здатність використовувати набуті знання на практиці	Здатність застосовувати основні положення нормативно-правових актів для встановлення правового статусу працівника та роботодавця в трудових правовідносинах
Визначати поняття та сторони колективного договору, особливості його укладання та ведення колективних переговорів	Здатність визначати основні положення колективного договору, його зміст та сторони, наслідки невиконання умов колективного договору
Визначати загальні засади здійснення державної політики в сфері зайнятості. Визначати правовий статус державної служби зайнятості населення	Здатність застосовувати основні положення нормативно-правових актів щодо здійснення державної політики в сфері зайнятості.
Визначати поняття та особливості укладення трудового договору. Визначати суттєві умови укладення трудового контракту.	Здатність визначати суттєві умови укладення трудового договору, відмінність трудового договору від трудового контракту
Визначати поняття та особливості переведення, переміщення та зміни істотних умов праці	Здатність визначати підстави для застосування зміни умов трудового договору
Визначати порядок та процедуру припинення умов трудового договору	Вміння застосовувати положення чинного

	трудового законодавства внаслідок припинення трудового договору та диференціювати такі підстави
Визначення поняття робочий час, особливості застосування видів режиму робочого часу відповідно до трудового законодавства. Встановлення часу відпочинку відповідно до Закону України «Про відпустки»	Здатність застосовувати положення чинних нормативно-правових актів для визначення робочого часу та часу відпочинку
Визначати структуру та особливості нарахування заробітної плати	Здатність визначати поняття та структури заробітної плати, методи її регулювання
Визначати поняття дисципліни праці та методи її забезпечення.	Здатність вирішувати питання по застосування заходів заохочення та дисциплінарної відповідальності
Визначати основні засади підстав настання матеріальної відповідальності	Здатність вирішувати проблемні питання, що виникають в процесі притягнення працівників та роботодавця до матеріальної відповідальності
Визначати загальні засади інституту охорони праці сторін трудового договору	Здатність застосовувати положення нормативно-правових актів для вирішення окремих питань, які впливають із заповідання життя та здоров'ю у трудовому праві
Визначати загальні засади вирішення індивідуальних трудових спорів	Здатність використовувати набуті знання та положення в процесі розгляду індивідуальних трудових спорів
Визначати загальні засади вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)	Здатність використовувати набуті знання та положення в процесі розгляду колективних трудових спорів (конфліктів)
Визначати основні засади обчислення трудового стажу	Здатність застосовувати положення чинних нормативно-правових актів для вирішення окремих питань, що виникають під час обчислення трудового стажу
Визначати правовий статус пенсій та допомоги	Здатність застосовувати положення чинних нормативно-правових актів при вирішенні окремих питань, що виникають під час обчислення пенсій

Програма навчальної дисципліни
Змістовий модуль 1. Загальна частина трудового права

**Тема 1. Трудове право як одна з галузей у системі
права України**

Поняття трудового права як галузі права. Предмет трудового права: індивідуальні та колективні трудові відносини. Сфера дії норм трудового права.

Поняття та особливості методу трудового права.

Роль і функції трудового права в умовах ринкової економіки.

Система трудового права і система трудового законодавства: поняття, співвідношення.

Поняття і значення основних принципів трудового права.

Тема 2. Джерела трудового права

Поняття, види, особливості джерел трудового права.

Загальне і спеціальне трудове законодавство.

Конституція України як основне джерело трудового права.

Міжнародні договори про працю, ратифіковані Україною, як джерела трудового права.

Кодекс законів про працю України. Закони та підзаконні нормативно-правові акти як джерела трудового права.

Акти соціального партнерства: колективні угоди і колективні договори.

Локальні нормативно-правові акти: поняття, види, особливості.

Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України.

Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за категоріями працівників.

Тема 3. Трудові правовідносини та їх суб'єкти

Поняття та види суб'єктів трудового права.

Правовий статус працівника. Правовий статус роботодавця.

Трудові колективи. Професійні спілки. Державні органи – суб'єкти трудового права.

Поняття та система правовідносин у сфері трудового права.

Поняття та ознаки трудових правовідносин.

Сторони та зміст трудових правовідносин.

Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.

Тема 4. Колективні угоди і колективні договори

Законодавство про колективні угоди і колективні договори.

Право на ведення колективних переговорів. Принципи здійснення права на ведення колективних переговорів і укладення колективних угод і договорів: міжнародні стандарти і законодавство України. Порядок ведення і предмет колективних переговорів. Учасники переговорів, їх права та обов'язки, гарантії і компенсації під час переговорів. Порядок

вирішення розбіжностей під час ведення колективних переговорів. Відповідальність осіб, які представляють роботодавця і ухиляються від участі в переговорах або винні в ненаданні необхідної інформації.

Поняття і роль колективних угод у регулюванні трудових відносин.

Види угод, сфери їхньої дії, зміст. Сторони і учасники угод. Порядок укладення, зміни угод. Реєстрація угод. Контроль за виконанням угод на всіх рівнях. Поняття колективного договору. Співвідношення законодавства про працю та угод, колективних договорів, трудових договорів.

Сторони колективного договору та їхні представники. Зміст і структура колективного договору. Порядок укладення, зміни колективного договору і контроль за його виконанням.

Відповідальність за порушення і невиконання колективних угод і колективних договорів.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості населення і працевлаштування

Соціально-економічні аспекти ринку праці в Україні.

Законодавство про зайнятість населення. Поняття, форми зайнятості і державна політика в цій сфері. Державні гарантії (загальні і додаткові) зайнятості населення.

Поняття, види працевлаштування. Правова організація працевлаштування.

Державна служба зайнятості: структура і повноваження.

Участь підприємств, установ і організацій у реалізації державної політики зайнятості.

Порядок реєстрації та ведення обліку громадян, які шукають роботу, державною службою зайнятості. Поняття підходящої роботи. Особливі гарантії працівникам, які втратили роботу у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці.

Порядок працевлаштування окремих категорій громадян (молоді, осіб, яких звільнено з лав Збройних Сил України або з альтернативної (невійськової) служби, вивільнених працівників, інвалідів та ін.).

Правовий статус безробітного. Порядок реєстрації безробітних державною службою зайнятості. Право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги. Види забезпечення на випадок безробіття: допомога по безробіттю, в тому числі одноразова її виплата для організації безробітним підприємницької діяльності; допомога по частковому безробіттю; матеріальна допомога в період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного; матеріальна допомога по безробіттю, одноразова матеріальна допомога безробітному та непрацевдатним особам, які перебувають на його утриманні; допомога на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

Організація оплачуваних громадських робіт. Професійна підготовка і перепідготовка незайнятих громадян.

Соціальні гарантії при втраті роботи і безробітті.

Тема 6. Трудовий договір

Поняття і значення трудового договору. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.). Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Умови, які передбачені у законодавстві, та умови, які встановлюються за угодою сторін при укладенні трудового договору. Необхідні і додаткові (факультативні) умови. Поняття трудової функції та місця роботи за трудовим правом. Недійсність умов трудового договору, які погіршують становище працівників порівняно з законодавством України про працю.

Загальний порядок укладення трудового договору, його оформлення. Документи, що подаються при прийнятті на роботу. Трудова книжка працівника. Випробування при прийнятті на роботу.

Строк трудового договору. Укладення трудового договору на невизначений строк, на визначений строк, встановлений за погодженням сторін, на час виконання певної роботи.

Форма трудового договору.

Контракт як особлива форма трудового договору. Сфера застосування контракту. Порядок укладання контракту з керівником державного підприємства. Порядок укладання контракту при прийнятті (найманні) на роботу працівників.

Особливості та порядок укладання окремих видів трудових договорів: трудовий договір про тимчасову роботу; трудовий договір про сезонну роботу; трудовий договір з працівником-мігрантом; трудовий договір про сумісництво; трудовий договір про суміщення професій (посад); трудовий договір про тимчасове заступництво; трудовий договір про надомну роботу; трудовий договір з державним службовцем; трудовий договір з молодим фахівцем; трудовий договір про роботу у роботодавця – фізичної особи; трудовий договір працівника, що приймається за конкурсом, та ін.

Тема 7. Зміна умов трудового договору

Поняття переведення на іншу роботу, види переведень. Порядок переведення на іншу роботу.

Переміщення на інше робоче місце, його відмінність від переведення.

Зміна істотних умов праці та її правові наслідки.

Поняття і випадки відсторонення від роботи.

Тема 8. Припинення трудового договору

Поняття припинення та розірвання трудового договору, звільнення з роботи. Класифікація підстав припинення трудового договору. Загальні і додаткові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Загальні та додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, які не є сторонами трудового договору.

Порядок оформлення звільнення працівників і здійснення розрахунків з ними. Вихідна допомога.

Правові наслідки незаконного звільнення.

Тема 9. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку

Поняття робочого часу і значення його правового регулювання.

Правові нормативи робочого часу. Поняття і види робочого дня, робочої зміни, робочого тижня.

Нормальна і скорочена тривалість робочого часу, неповний робочий день.

Режими робочого часу і порядок їх встановлення. Змінна робота, вахтовий метод роботи, гнучкі графіки роботи, ненормований робочий день.

Поденний, тижневий і підсумований облік робочого часу.

Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. Чергування.

Поняття і види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня, зміни. Щоденні перерви в роботі. Щотижневі вихідні дні. Святкові і неробочі дні.

Поняття і види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка, її види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творча відпустка. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати.

Змістовий модуль 2. Особлива частина трудового права Тема 10. Оплата праці

Конституційні засади права працівників на заробітну плату.

Соціально-економічні аспекти оплати праці.

Правове визначення поняття оплати праці. Відмінність заробітної плати від винагород за цивільно-правовими договорами, гарантійних і компенсаційних виплат. Структура заробітної плати: основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні і компенсаційні виплати.

Сфери регулювання заробітної плати та їхній зміст. Співвідношення державного і договірною регулювання заробітної плати.

Мінімальна заробітна плата: поняття, функції, умови визначення її розміру. Порядок встановлення і перегляду розміру мінімальної заробітної плати.

Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система та її елементи: тарифні сітки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Нормування праці на підприємстві. Види норм праці (норми виробітку, норми часу, норми обслуговування, нормовані виробничі завдання, норми чисельності), відрядні розцінки. Запровадження, заміна і перегляд норм праці.

Надбавки і доплати до заробітної плати.

Система заробітної плати та її види (почасова, відрядна, їхні різновиди).

Преміювання працівників. Винагорода за результатами роботи за рік.

Оплата праці при відхиленні від нормальних умов роботи: при виконанні робіт різної кваліфікації; при суміщенні професій (посад) і виконанні обов'язків тимчасово відсутнього працівника; при виконанні надурочних робіт; при роботі у святкові та неробочі дні; у нічний час та ін.

Надбавки і доплати до заробітної плати.

Поняття гарантійних і компенсаційних виплат. Гарантійні виплати та їхні види (під час виконання державних або громадських обов'язків; пов'язані з реалізацією права на освіту, безкоштовну професійну підготовку; пов'язані з реалізацією права на відпочинок і охорону здоров'я та ін.). Гарантійні доплати, їхні види.

Компенсаційні виплати та їхні види: компенсаційні виплати при службових відрядженнях, при переїзді в іншу місцевість, за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття, компенсаційні надбавки, амортизаційні виплати та ін.

Порядок обчислення середньої заробітної плати.

Порядок, строки і періодичність виплати заробітної плати. Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати.

Індексація заробітної плати. Компенсація втрати частини зарплати у зв'язку з порушенням строків її виплати.

Концепція реформування оплати праці в Україні.

Тема 11. Дисципліна праці

Поняття і значення дисципліни праці в умовах ринкової економіки. Правові засоби забезпечення дисципліни праці.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку, інші локальні нормативно-правові акти підприємства, установи, організації. Статути, положення про дисципліну. Трудові обов'язки працівника і роботодавця.

Система стимулювання праці за трудовим правом. Заохочення за успіхи в роботі: поняття, підстави, види, порядок застосування. Переваги і пільги в галузі соціально-культурного і житлово-побутового обслуговування. Заохочення за особливі трудові заслуги.

Поняття і ознаки дисциплінарної відповідальності працівників. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності. Загальна і спеціальна дисциплінарна відповідальність. Дисциплінарні стягнення, порядок їх застосування, оскарження і зняття. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни.

Заходи громадського впливу, що застосовуються в разі порушення трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, виборних органів первинних профспілкових організацій, товариських судів у забезпеченні трудової дисципліни.

Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття, функції матеріальної відповідальності сторін трудового договору. Правова природа матеріальної відповідальності сторін трудового договору, її відмінність від цивільно-правової відповідальності.

Підстава й умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну майну роботодавця. Види матеріальної відповідальності працівників: обмежена і повна.

Обмежена матеріальна відповідальність та її розмір. Повна індивідуальна матеріальна відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.

Визначення розміру шкоди і порядок її відшкодування. Визначення розміру шкоди у випадках, коли її фактичний розмір перевищує номінальний.

Матеріальна відповідальність роботодавця в трудових Правовідносинах. Підстава, умови відповідальності та її Розміри. Матеріальна відповідальність роботодавця за порушення права працівника на працю: у разі незаконної відмови у прийнятті на роботу; у разі незаконного звільнення або незаконного переведення на іншу роботу; у разі неправильного формулювання причини звільнення, що перешкоджало працевлаштуванню працівника; у разі затримки видачі трудової книжки; у разі затримки виконання рішення органу, який розглядав трудовий спір, про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника; у разі незаконного відсторонення. Визначення розміру відшкодування і порядок стягнення.

Інші випадки матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові (за неправильне і несвоєчасне оформлення документів про роботу та заробітну плату, за незабезпечення схоронності особистих речей працівника під час роботи та ін.).

Відшкодування роботодавцем моральної шкоди у трудових правовідносинах.

Тема 13. Охорона праці і здоров'я працівників на виробництві

Конституційне право працівників на належні, безпечні і здорові умови праці. Законодавство про охорону праці працівників на виробництві.

Поняття охорони праці. Зміст інституту охорони праці і здоров'я працівників на виробництві за трудовим правом. Принципи правової охорони праці працівників. Гарантії прав працівників на охорону праці. Організація охорони праці працівників на підприємстві. Державне управління охороною праці працівників. Участь трудових колективів і профспілок у регулюванні охорони праці на підприємстві.

Організаційно-правові форми забезпечення охорони праці на підприємстві: фінансування охорони праці; медичні огляди працівників; інструктаж і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних і шкідливих роботах (скорочення робочого часу, надання додаткових відпусток, перерв у роботі, видача спеціального одягу, мила та ін.).

Правила особливої охорони праці і здоров'я жінок, молоді та осіб із пониженою працездатністю.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: загальна характеристика. Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків.

Тема 14. Індивідуальні трудові спори

Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Органи, що розглядають трудові спори.

Принципи розгляду індивідуальних трудових спорів. Поняття, види підвідомчості індивідуальних трудових спорів.

Комісії по трудових спорах (КТС), їх організація і компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуальних трудових спорів в КТС.

Розгляд індивідуальних трудових спорів у суді. Трудові спори, що безпосередньо розглядаються судом. Строки звернення до суду за вирішенням трудових спорів. Процесуальні особливості розгляду трудових спорів судом. Виконання судових рішень з трудових спорів.

Тема 15. Колективні трудові спори (конфлікти)

Законодавство про вирішення колективних трудових спорів.

Поняття, види, причини виникнення колективних трудових спорів. Сторони колективного трудового спору (конфлікту). Порядок формування і затвердження вимог найманих працівників або профспілки. Порядок і строки розгляду вимог найманих працівників або профспілки. Момент виникнення колективного трудового спору (конфлікту).

Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) примирною комісією, за участю незалежного посередника. Вирішення колективного трудового спору (конфлікту) трудовим арбітражем.

Гарантії незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів.

Національна служба посередництва і примирення: функції, повноваження.

Право працівників на страйк. Порядок оголошення страйку. Визнання страйків незаконними. Випадки, за яких забороняється проведення страйку. Обов'язки сторін під час проведення страйку. Гарантії та правове становище працівників у зв'язку з проведенням страйку. Правові наслідки визнання страйку незаконним.

Відповідальність за порушення законодавства про колективні трудові спори (конфлікти).

Тема 16. Трудовий стаж і вислуга років

Поняття трудового стажу, його види і значення. Страховий стаж. Поняття, юридичне значення. Види трудової і іншої діяльності, що включаються в страховий стаж.

Види трудової і іншої суспільно-корисної діяльності, що враховуються до загального трудового стажу.

Спеціальний трудовий стаж, його юридичне значення для дострокового призначення трудових пенсій.

Безперервний трудовий стаж і його юридичне значення.

Порядок обчислення стажу. Порядок підтвердження страхового стажу.

Поняття, підстави застосування та порядок підтвердження вислуги років як пенсійного юридичного факту.

Тема 17. Пенсії та допомоги

Сучасний стан та напрями реформування державної системи пенсійного забезпечення в Україні.

Поняття, ознаки та система страхових пенсій. Суб'єкти права на страхову пенсію. Умови призначення страхової пенсії.

Поняття, ознаки та види страхових допомог.

Методи навчання та викладання

Під час викладання дисципліни "Трудове право" застосовуються наступні методи:

1. Пояснювально-ілюстративний метод, або інформаційно-рецептивний (розповідь, лекція, пояснення, демонстрація наочного матеріалу (таблиці, схеми, презентації).

2. Метод проблемного викладу (частково-пошукова діяльність, самостійна дослідницька діяльність). Викладач, ставить проблему, формулює пізнавальну задачу, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання.

3. Частково-пошуковий, або евристичний, метод (студенти під керівництвом викладача самостійно розмірковують, розв'язують проблемні ситуації, аналізують, порівнюють, узагальнюють).

Крім того, у процесі навчання здійснюється моделювання професійних ситуацій, робота в малих групах, ігрові методи (рольові ігри тощо), дебати, мозкові штурми, різноманітні індивідуальні та групові проекти, індивідуальна дослідницька робота.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яка передбачає такі контрольні заходи:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях, шляхом оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом та правильністю виконання ситуаційних завдань, який максимально оцінюється 3 балами. За активну участь в обговоренні питань надається 0,5 балів, за правильне вирішення ситуаційних завдань – 2 бали.

Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально 14 балами (науково-дослідна діяльність (максимально – 10 балів) та творчі завдання (максимально – 4 бали).

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає 2 ситуаційних завдання максимальною кількістю 5 балів. Такий контроль проводиться 2 рази за семестр.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3 практичних ситуацій (одне стереотипне, одне діагностичних та одне евристичне завдання) та 2 теоретичних питань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімум можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімум можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Змістовий модуль 1. Загальна частина трудового права				24
Тема 1-2	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемні лекції на теми: «Трудове право як одна з галузей у системі права України», «Джерела трудового права»	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами: «Трудове право як одна з галузей у системі права України», «Джерела трудового права»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	На першому навчальному тижні контроль самостійної роботи не відбувається	
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темою 3: «Трудові правовідносини та їх суб'єкти»	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3: «Трудові правовідносини та їх суб'єкти»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завдань ситуаційних завдань	2
Самостійна робота				

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темою 4. «Колективні угоди і договори»	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 4: «Колективні угоди і договори»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завдань ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань		
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темою 5. «Правове забезпечення зайнятості населення і працевлаштування»	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 5: «Правове забезпечення зайнятості населення і працевлаштування»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завдань ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань. Підготовка до контрольної роботи.	Перевірка домашніх завдань		
Теми 6-7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темами 6-7. <i>Тема 6 «Трудовий договір. Тема 7. Зміна умов трудового договору.»</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 6-7: «Трудовий договір. Тема 7. Зміна умов трудового договору.»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5

		Написання контрольної роботи за темою «Трудові правовідносини та їх суб'єкти»	Контрольна робота за темами: 1-5	5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
Теми 7-8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темами 7-8. <i>Тема 7. Зміна умов трудового договору. Тема 8. Припинення трудового договору.</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 7-8. <i>Тема 7. Зміна умов трудового договору. Тема 8. Припинення трудового договору.</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темою 9 « <i>Правове регулювання робочого часу та відпочинку</i> ».	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 9 « <i>Правове регулювання робочого часу та відпочинку</i> ».	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
Змістовий модуль 2. Особлива частина трудового права				36

Теми 10-11.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темами 10-11: <i>Тема 10. «Оплата праці». Тема 11. «Дисципліна праці».</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 10-11: <i>Тема 10. «Оплата праці». Тема 11. «Дисципліна праці».</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань		
Тема 12.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 12. <i>Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 12. <i>Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань. Підготовка до контрольної роботи.	Перевірка домашніх завдань		
	Повне виконання творчого завдання	Перевірка творчого завдання	6	
Тема 13.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за темою 13 <i>«Охорона праці і здоров'я працівників на виробництві».</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 13 <i>«Охорона праці і здоров'я працівників на виробництві».</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
Вирішення ситуаційних завдань		Вирішення	2	

			завданих ситуаційних завдань	
		Написання контрольної роботи за темою «Трудові правовідносини та їх суб'єкти»	Контрольна робота за темами: 6-12	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
Теми 14-15.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темами 14-15: <i>Тема 14. Індивідуальні трудові спори. Тема 15. Колективні трудові спори (конфлікти).</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 14-15: <i>Тема 14. Індивідуальні трудові спори. Тема 15. Колективні трудові спори (конфлікти).</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Перевірка домашніх завдань	
		Написання наукової роботи (науково-дослідна діяльність).	Перевірка наукової роботи (науково-дослідна діяльність)	10
Теми 16-17.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за темами 16-17: <i>Тема 16. Трудовий стаж і вислуга років. Тема 17. Пенсії та допомоги.</i>	Активна робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 16-17: <i>Тема 16. Трудовий стаж і вислуга років. Тема 17. Пенсії та допомоги.</i>	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	0,5
		Вирішення ситуаційних завдань	Вирішення завданих ситуаційних завдань	2
	Самостійна робота			

Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань щодо вирішення практичних ситуаційних завдань.	Вирішення завданих ситуаційних завдань	
Іспит			40

Рекомендована література

Основна

1. Болотіна Н. Б. Трудове право України : підручник / Н. Б. Болотіна. – К. : Вікар, 2003. – 724 с.
2. Кодекс законів України про працю // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
4. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. № 9 // Бюл. Зак-ва і юрид. практики України. – 2006. – № 2.
5. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 38. – Ст. 1889 (зі змін. та доп.).
6. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 4 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України. 1965 – 1985. – К.: 1995. – Ч. 1. – С 31.
7. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.12.1992 р. № 14 // Труд. право України: Зб. норматив.-правових актів / упоряд. П. А. Бущенко, І. А. Ветухова. – 2-е вид. перероб. та доп. – Х. : Консум, 2002. – С. 211–223.
8. Прокопенко В. І. Трудове право України : підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. – 3-є вид., перероб. та доп. – Харків : Консул, 2002. – 528 с.
9. Трудове право України : підручник / за ред. С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – Х. : ФІНН, 2009. – 728 с.
10. Трудове право України : підручник / за ред. Н. Б. Болотіної, Г. І. Чанишевої. – К. : КОО, 2000. – 564 с.

Додаткова:

11. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2. – Ст. 4 (зі змін. та доп.).
12. Про зайнятість населення : Закон України від 01.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170; Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 11-12. – Ст. 44 (зі змін та доп.).
13. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру : Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. № 270 // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 13. – Ст. 543.
14. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 р. // Відомості Верхов. Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 361 (зі змін. та доп.).
15. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. // Відомості Верхов. Ради України. – 1997. – № 17. – Ст. 121 (зі змін. та доп.).
16. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. (в ред. від 21.11.2002 р.) // Відомості Верхов. Ради України. – 2003. – № 2. – Ст.10.
17. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. // Відомості Верхов. Ради України. – 1998. – № 34. – Ст.357 (зі змін. та доп.).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

18. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця – курс Трудове право для спеціальності 081 Право. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6796>
19. Сервер Верховної Ради України. <http://rada.gov.ua/>
20. ЛігаБизнесИнформ. www.liga.net/